

Preferencje partyjne we wrześniu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Na nieco ponad miesiąc przed dniem głosowania 60% dorosłych Polaków chciałoby wziąć udział w wyborach do Sejmu i Senatu lub czuje się w obowiązku, by taką deklarację złożyć¹. Wrześniowe zapowiedzi udziału w wyborach wyglądają dokładnie tak samo jak miesiąc wcześniej. Można zatem sądzić, że kampania wyborcza, mimo wielu nowych obietnic i zapowiedzi, które pojawiły się w ostatnim okresie, jak dotąd raczej nie motywuje Polaków do większej mobilizacji. Warto zwrócić uwagę, że deklarowana frekwencja utrzymuje się na najniższym poziomie od czasu elekcji prezydenta.

Prawie jedna czwarta uprawnionych do głosowania (24%), według swych zapewnień, waha się jeszcze, czy iść głosować, a 16% z góry odrzuca możliwość uczestniczenia w wyborach.

Trzeba pamiętać, że frekwencja deklarowana w sondażach zawsze wyraźnie przewyższa tę faktyczną. Przed poprzednimi wyborami parlamentarnymi w 2011 roku, na niespełna miesiąc przed dniem wyborów o swym pewnym uczestnictwie w głosowaniu mówiło 61% dorosłych Polaków. Faktycznie udział w wyborach cztery lata temu wzięło jednak 48,92% uprawnionych do głosowania, a więc o ponad 12 punktów procentowych mniej, niż wynosiła liczba sondażowych zapowiedzi. Z kolei osiem lat temu, we wrześniu 2007 roku, deklarowana frekwencja w wyborach wynosiła 58%, podczas gdy miesiąc później faktycznie do urn udało się 53,88% uprawnionych.

Tabela 1

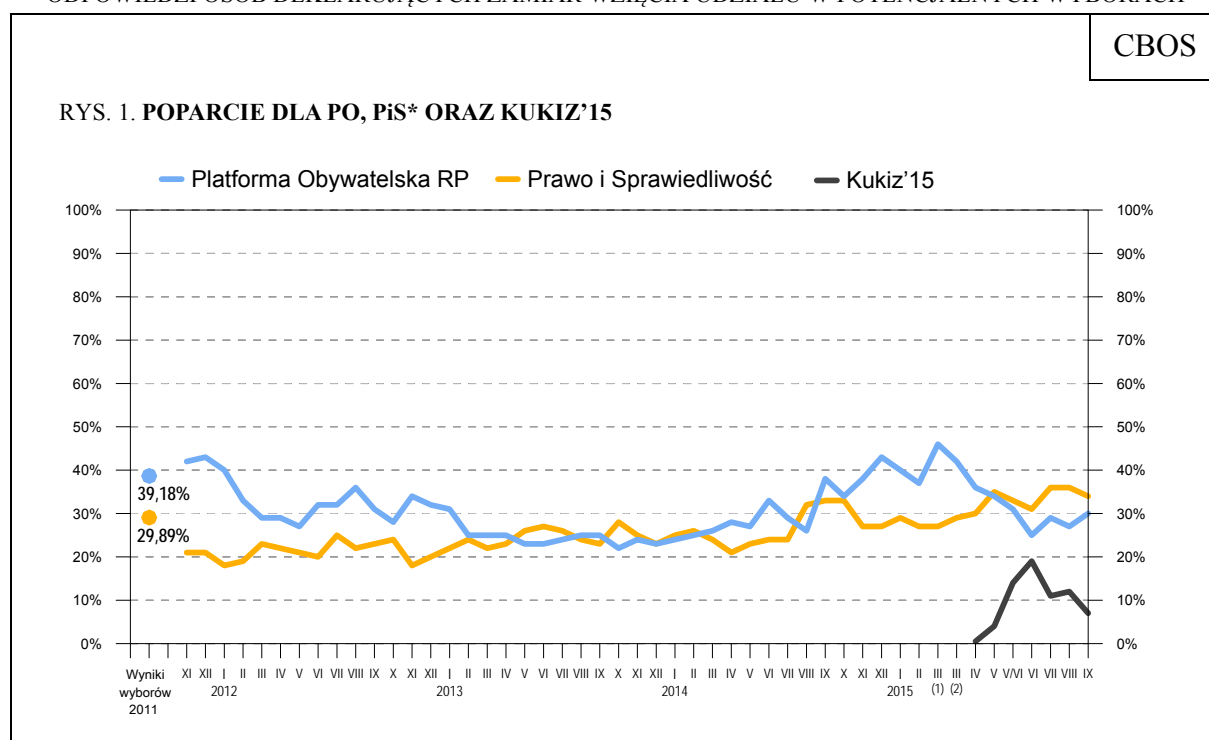
Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach do Sejmu i Senatu, które odbędą się 25 października?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	2015						
	IV	V	V/VI	VI	VII	VIII	IX
	w procentach						
Na pewno wezmę w nich udział	63	70	67	68	65	60	60
Nie wiem, czy wezmę w nich udział	16	14	15	13	15	24	24
Na pewno nie wezmę w nich udziału	21	16	18	19	20	16	16

* Z obliczeń wyłączono odmowy odpowiedzi

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (304) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 17–23 września 2015 roku na liczącej 972 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

We wrześniu najwięcej zwolenników ma PiS – na partię Jarosława Kaczyńskiego chce głosować ponad jedna trzecia osób zapowiadających swoją obecność w lokalach wyborczych 25 października (34%). W porównaniu z pomiarem sprzed miesiąca liczba sympatyków tego ugrupowania zmniejszyła się o 2 punkty procentowe. Na drugim miejscu znalazło się PO, z poparciem 30% zadeklarowanych uczestników wyborów – w porównaniu z sierpniem rządząca partia zyskała 3 punkty procentowe. W chwili obecnej te dwa ugrupowania zdecydowanie dominują na polskiej scenie politycznej.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH ZAMIAR WZIĘCIA UDZIAŁU W POTENCJALNYCH WYBORACH

* Od sierpnia 2014 roku poparcie dla Prawa i Sprawiedliwości wraz z Polską Razem i Solidarną Polską, a od marca 2015 poparcie dla Prawa i Sprawiedliwości wraz z Polską Razem, Prawicą Rzeczypospolitej oraz Solidarną Polską

Szanse na wejście do nowego parlamentu mają jeszcze: komitet wyborczy KUKIZ'15 – mający wśród respondentów zapewniających o swym udziale w wyborach 7% zwolenników, ugrupowanie Nowoczesna Ryszarda Petru (6% głosów) oraz PSL (5%). Poniżej wyborczego progu znalazła się Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni, która zdobyła co prawda taki sam wynik jak PSL (5%), jednak jako koalicja wyborcza spełnić musi wyższe wymagania. Wynik bliski wyborczego progu osiągnęło jeszcze ugrupowanie KORWIN (4% głosów). Najmniejsze poparcie odnotowała Partia Razem (1%).

Tabela 2

Na kandydata którego komitetu wyborczego zamierza Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu 25 października?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach						
	2015						
	IV	V	V/VI	VI	VII	VIII	IX
	w procentach						
Prawo i Sprawiedliwość	30	35	33	31	36	36	34
Platforma Obywatelska RP	36	34	31	25	29	27	30
Kukiz'15	<1*	4*	14	19	11	12	7
Nowoczesna Ryszarda Petru	-	-	3	4	4	4	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	6	5	1	4	3	4	5
Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni	7**	4**	4**	4**	3**	4	5
KORWiN	6	5	2	2	3	1	4
Partia Razem	-	-	-	<1	1	<1	1
Inny komitet wyborczy	2	3	1	1	1	1	1
Trudno powiedzieć	8	6	5	8	6	9	8
Odmowa odpowiedzi	1	1	1	<1	<1	<1	<1
N=	649	737	661	681	676	625	581

Do lipca pytanie brzmiało: „Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu, to na kandydata której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?”

* W kwietniu i w maju 2015 roku badani wymieniali potencjalne ugrupowanie Pawła Kukiza spontanicznie, wskazując na partię spoza przedstawionej im listy (odpowiedź: inna partia)

** Wyniki dotyczące SLD

Na miesiąc przed dniem wyborów 8% respondentów wybierających się do urn nie wie jeszcze, na którą partię będzie głosować. Jak pokazuje doświadczenie, bardzo często są to osoby, które jednak ostatecznie nie pójdą do lokali wyborczych i nie będą głosować.

O ile kampania przed wyborami prezydenckimi i dwie tury wyborów wyraźnie podniosły temperaturę życia politycznego i zmobilizowały wielu Polaków, o tyle obecna kampania parlamentarna, jak dotąd, nie powtarza tego sukcesu i nie skłania obywateli do większego zainteresowania nadchodzącym głosowaniem. Być może, po części, jest to efekt swego rodzaju zmęczenia wyborczego. Przypomnijmy, że obecne wybory są w ciągu ostatniego półtora roku już szóstym bezpośrednim głosowaniem (wcześniej odbyły się wybory do Parlamentu Europejskiego, wybory samorządowe, dwie tury wyborów prezydenckich oraz referendum), co może mieć wpływ na frekwencję. Zapewne nie bez znaczenia będzie także fakt, że w toku kampanii ponownie jako najważniejszy wyznacznik powrócił podział między PO i PiS, a ten układ w ostatnich wyborach prezydenckich był przez wielu wyborców kontestowany.

W czasie ostatniego miesiąca wzrosło poparcie dla rządzącej partii, co chyba należy łączyć z obietnicami rewolucji podatkowej zapowiedzianej na konwencji PO i wizją polepszenia sytuacji pracowników w sferze płac. Mimo niewielkiego spadku, wyniki najsilniejszego obecnie ugrupowania – PiS utrzymują się na tym samym, wysokim poziomie około jednej trzeciej wskazań. Od czasu sukcesu w wyborach prezydenckich traci natomiast w notowaniach ruch Pawła Kukiza, choć nadal jest on na naszej scenie trzecią siłą i ma duże szanse na wprowadzenie swoich posłów do parlamentu. Taką szansę ma również drugie nowe ugrupowanie – Nowoczesna Ryszarda Petru, która w tym miesiącu przekroczyła próg wyborczy. Na granicy progu kształtuje się poparcie dla PSL.

Ostatni okres przed wyborami bywa zwykle najbardziej gorący i wiele może zmienić w układzie sił. Dla dynamiki kampanii szczególne znaczenie wydaje się mieć kwestia uchodźców z Bliskiego Wschodu i nie tylko, a zwłaszcza wzbudzająca wiele kontrowersji kwestia ulokowania części spośród nich w Polsce. Z drugiej strony ostatnia faza kampanii, z jej kumulacją wyborczych obietnic, daje możliwość obserwowania szczerości intencji i – co już trudniejsze – realności tych zapowiedzi. Przypomnijmy, że najbardziej nośnym hasłem wyborów prezydenckich było hasło zmiany, co może dowartościować obecnie mniej liczące się ugrupowania, jeśli „starzy” liderzy zbyt ostentacyjnie powrócą do znanych i już zgranych sposobów uprawiania polityki.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach do Sejmu i Senatu, które odbędą się 25 października?			Liczba osób
		Na pewno wezmę w nich udział	Jeszcze nie wiem, czy wezmę w nich udział	Na pewno nie wezmę w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		60	24	16	971
Płeć	Mężczyźni	62	21	17	469
	Kobiety	57	26	17	502
Wiek	18–24 lata	62	25	13	109
	25–34	50	30	20	192
	35–44	61	22	18	170
	45–54	60	21	19	150
	55–64	68	19	13	172
	65 lat i więcej	61	24	15	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	56	26	18	383
	Miasto do 19 999	58	27	15	151
	20 000 – 99 999	57	27	17	177
	100 000 – 499 999	64	17	19	159
	500 000 i więcej mieszk.	77	15	8	101
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	49	30	22	203
	Zasadnicze zawodowe	53	23	24	237
	Średnie	62	24	13	299
	Wyższe	74	18	9	231
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	80	11	8	113
	Średni personel, technicy	64	22	14	36
	Pracownicy adm.-biurowi	67	23	10	54
	Pracownicy usług	53	29	18	48
	Robotnicy wykwalifikowani	47	33	20	105
	Robotnicy niewykwalifik.	35	42	23	43
	Rolnicy	62	21	16	53
	Pracujący na własny rach.	64	17	19	39
	Bezrobotni	47	19	33	53
	Emeryci	64	23	13	211
	Renciści	56	19	26	69
	Uczniowie i studenci	60	29	11	74
	Gospodynie domowe i inni	56	24	20	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	71	19	11	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	28	17	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	25	17	227
	prywatnym gosp. rolnym	62	27	11	60
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	43	30	27	133
	Od 650 do 999 zł	62	27	11	121
	Od 1000 do 1399 zł	65	21	15	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	66	21	14	137
	2000 zł i więcej	79	11	10	147
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	25	24	98
	Średnie	55	28	18	397
	Dobre	66	20	14	476
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	74	17	8	43
	Raz w tygodniu	64	22	14	411
	1–2 razy w miesiącu	48	38	13	147
	Kilka razy w roku	58	23	19	219
	W ogóle nie uczestniczy	60	14	27	130
Poglądy polityczne	Lewica	67	20	13	139
	Centrum	58	23	18	288
	Prawica	75	17	8	316
	Trudno powiedzieć	37	35	29	229

Tabela 2

		Na kandydata którego komitetu wyborczego zamierza Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu 25 października?					Liczba osób
		KORWiN	Kukiz '15	Nowoczesna Ryszarda Petru	Partia Razem	Platforma Obywatelska RP	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		4	7	6	1	30	577
Płeć	Mężczyźni	6	9	7	1	25	291
	Kobiety	1	5	4	0	35	287
Wiek	18–24 lata	8	22	4		31	67
	25–34	12	12	7	3	28	97
	35–44	1	6	12		32	102
	45–54	3	4	5		32	89
	55–64	0	3	2	1	25	116
	65 lat i więcej		1	2		32	107
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	6	2		23	213
	Miasto do 19 999	1	10	5		38	87
	20 000 – 99 999	3	7	9	1	31	98
	100 000 – 499 999	6	5	7	1	40	101
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	6	8	11	2	26	78
	Podstawowe / gimnazjalne	2	3		1	23	98
	Zasadnicze zawodowe		8			19	125
	Średnie	3	10	5		39	186
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	8	5	14	2	32	168
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	3	20	3	34	91
	Średni personel, technicy	12		12		29	23
	Pracownicy adm.-biurowi		11	6		51	35
	Pracownicy usług		14			27	25
	Robotnicy wykwalifikowani		19	4		22	47
	Robotnicy niewykwalifik.		12			28	15
	Rolnicy					14	33
	Pracujący na własny rach.	23	11	10		20	25
	Bezrobotni	13	5		5	25	25
	Emeryci		2	2		33	133
	Renciści					21	38
	Uczniowie i studenci	16	15	5		29	44
	Gospodynie domowe i inni		14	2		38	41
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	5	9		43	90
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	9	8		32	47
	sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	6	13	12	1	26	130
				2		12	37
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2	6			27	57
	Od 650 do 999 zł	0	5	3	2	26	75
	Od 1000 do 1399 zł	1	8	2		34	101
	Od 1400 zł do 1999 zł	6	10	6	2	29	90
	2000 zł i więcej	7	8	13	1	38	116
Ocena własnych war. mater.	Złe		2		6	8	49
	Średnie	3	5	3		28	216
	Dobre	5	9	9	0	35	312
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4				3	32
	Raz w tygodniu	4	6	3		30	257
	1–2 razy w miesiącu		9	9		31	71
	Kilka razy w roku	1	7	10	2	32	127
	W ogóle nie uczestniczy	11	9	9	2	38	77
Poglądy polityczne	Lewica	0	2	7	3	43	93
	Centrum	4	14	6		46	166
	Prawica	4	5	5	0	19	237
	Trudno powiedzieć	5	5	4		14	82

Tabela 2 cd.

		Na kandydata którego komitetu wyborczego zamierza Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu 25 października?					Liczba osób
		Polskie Stronictwo Ludowe	Prawo i Sprawiedliwość	Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni	Inny komitet wyborczy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		5	34	5	1	8	577
Płeć	Mężczyźni	5	34	5	0	7	291
	Kobiety	4	33	4	1	12	287
Wiek	18–24 lata	3	16	5	2	9	67
	25–34	4	19	4		11	97
	35–44	6	27	2	2	12	102
	45–54	2	45	2		7	89
	55–64	6	46	6	1	9	116
	65 lat i więcej	6	43	8	0	8	107
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	49	3	0	8	213
	Miasto do 19 999	6	24	4	1	11	87
	20 000 – 99 999	4	27	6		12	98
	100 000 – 499 999	2	23	6	2	9	101
	500 000 i więcej mieszk.	3	27	4	2	10	78
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	57	4		5	98
	Zasadnicze zawodowe	10	44	3	0	15	125
	Średnie	2	26	5	1	9	186
	Wyższe	4	21	6	1	8	168
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	21	3	2	7	91
	Średni personel, technicy		32	2	3	10	23
	Pracownicy adm.-biurowi	2	16	5	2	8	35
	Pracownicy usług		27	4		28	25
	Robotnicy wykwalifikowani	9	42	1		3	47
	Robotnicy niewykwalifik.		29	7		24	15
	Rolnicy	22	59			5	33
	Pracujący na własny rach.		28	5		2	25
	Bezrobotni		32	4		16	25
	Emeryci	6	42	8	0	8	133
	Renciści	5	58	5		12	38
	Uczniowie i studenci	2	14	5	3	11	44
	Gospodynie domowe i inni		30	5		11	41
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	26	2	1	10	90
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		32			14	47
	sekt. pryw. poza rolnict.	5	23	4	2	8	130
	prywatnym gosp. rolnym	19	59	3		5	37
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	4	40	5		15	57
	Od 650 do 999 zł	6	39	5	1	12	75
	Od 1000 do 1399 zł	4	43	3		4	101
	Od 1400 zł do 1999 zł	8	26	6	1	8	90
	2000 zł i więcej	1	18	5	1	8	116
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	59	3	1	17	49
	Średnie	6	40	4		11	216
	Dobre	4	25	5	1	7	312
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	73	1		16	32
	Raz w tygodniu	3	44	3	1	8	257
	1–2 razy w miesiącu	8	30	5		7	71
	Kilka razy w roku	9	21	7	1	11	127
	W ogóle nie uczestniczy	2	9	7	2	10	77
Poglądy polityczne	Lewica	5	12	22		6	93
	Centrum	6	15	3	1	5	166
	Prawica	2	56	1	1	6	237
	Trudno powiedzieć	8	32		1	32	82